

ผลกระทบของการบวนการประชานิยมต่อรัฐไทย

The Impact of Populism Process on the Thai state

กันต์ ศรีหล้า¹, ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ²

Kanta Srilah¹, Piyaluk Potiwan²

Received: 13 August 2020

Revised: 14 October 2020

Accepted: 9 November 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการสะท้อนถึงผลกระทบของการบวนการประชานิยมต่อรัฐไทย โดยศึกษาผ่านทฤษฎีประกอบสร้างนิยมและประชานิยม เป็นกรอบในการวิเคราะห์ พร้อมทั้งศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมเกี่ยวกับประชานิยมในรัฐไทย โดยการรวบรวมข้อมูลจากบริบทของการศึกษาที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยผู้ที่มีคุณสมบัติคือนักการเมือง, นักวิชาการในมหาวิทยาลัย, นักกฎหมาย, นักเคลื่อนไหวทางสังคม, และสื่อมวลชน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษาพบว่า พรรคการเมืองและนักการเมืองได้ประกอบสร้างกระบวนการประชานิยมผ่านนโยบายสาธารณะหรือกฎหมาย ทำให้เกิดผลกระทบและความเข้าใจเกี่ยวกับประชานิยมของประชาชนที่แตกต่างกัน และประชานิยมในรัฐไทยถูกมองว่าเดินตามแบบประชานิยมในลัตินอเมริกา โดยผลกระทบของกระบวนการประชานิยมต่อรัฐไทยด้านสังคมก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ การแบ่งชนชั้นทางสังคม และเกิดระบบอุปถัมภ์มากขึ้น ในด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดการระดูนเศรษฐกิจให้เข้มแข็งในระยะสั้นเป็นอย่างมาก แต่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดความไม่สงบในระยะยาวมาก เช่นกัน ส่วนด้านการเมือง นักการเมืองใช้ประชานิยมมาเสียงเพื่อหวังผลประโยชน์การเลือกตั้งมากขึ้น นำไปสู่การเพชญหน้าและความขัดแย้งระหว่างคนในชนบทกับคนในเมือง และด้านบริบททางสังคมประชานิยมมองต่อนโยบายประชานิยมว่า คนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายประชานิยม ในขณะเดียวกันนโยบายประชานิยมก่อให้เกิดวัฒนธรรมการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และทำให้การเดราพกติกา ความมีระเบียบวินัยของประชาชนลดน้อยลง

คำสำคัญ: การประกอบสร้าง, กระบวนการประชานิยม, รัฐไทย

¹ อาจารย์ประจำ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหากรุณาธิราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

² รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Lecturer in Faculty of Social Sciences Mahamakutbuddhist University Yasothon Buddhist College

² Associate Professor, Political Science and Public Administration Faculty, Rajabhat Mahasarakham University

Abstract

This article highlights the phenomenon of processes building populism within the Thai state, which were studied by applying constructivism theory and populism that provide a framework for analysis, including the impact of populism in Thai state. Along with studying the real phenomenon of populism in the Thai state it gathered information from key informants involved, politicians, academics, lawyers, social activists, and social media. The data was gathered by in-depth interviews.

The results showed that political parties and politicians have built up the populist process through public policy or law. These actions had different impacts on people's understanding of populism. Populism in the Thai state imitated that in Latin America. The impact of the populist process on the Thai state in terms of society creates disparities, social class division and the emergence of more patronage systems. The economy generates a strong short-term economic stimulus. But it is also likely to incur public debt in the long run. In political part, the politicians use populism to win more elections. This leads to confrontation and conflicts between rural and urban people. In the social context, people hold the view that most people are satisfied with populist policies. At the same time, populist policies create a culture of selfishness rather than common benefit, and thus respect for the rules and for discipline of the people is reduced.

Keywords: Constructivism, Populist Process, Thai state

บทนำ

ประชานิยม (Populism) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในการนำมาใช้กับการเมืองทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยประชานิยมจะให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นหลัก โดยเฉพาะประชาชนชนชั้นล่าง โดยมุ่งหวังเอกวัฒนธรรม และสนับสนุนเป็นหลักเข่นกันโดยประชานิยมจะมีลักษณะที่แตกต่างกันบ้าง คล้ายกันบ้างในแต่ละภูมิภาคต่างๆ ของโลก เช่น ประชานิยมของรัสเซียและอเมริกา ก็แตกต่างจากของละตินอเมริกา ขณะที่แบบละตินอเมริกา คือ ขบวนการจากบูลลังล่างที่มีผู้นำโดดเด่น มีบารมีและมีพรรดาการเมืองสนับสนุนนำพามวลชนไปลงคะแนนเสียงเพื่อสนับสนุนกรรมการและคนยกย่องในเมืองเป็นสำคัญ ประชาชนในที่นี้คือคนชั้นล่าง

และคนจนในเมือง และประชานิยมในประเทศไทย มีผู้เคราะห์ว่าเป็นประชานิยมแบบละตินอเมริกานี้ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2549)

การเกิดขึ้นของประชานิยมจะเป็นการดำเนินการผ่านนโยบายหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ยึดประชาชนเป็นหลัก การจะออกนโยบายหรือทำกิจกรรมทางการเมืองได้ๆ ของนักการเมือง จะตระหนักถึงกลุ่มที่เป็นคะแนนเสียงคนที่คอยสนับสนุนต้องมาจากการส่วนมากจะได้มีแรงผลักดันให้เกิดการตอบสนองความต้องการได้ ประชานิยมถูกนำมาใช้ในกิจกรรมทางการเมืองอยู่บ่อยครั้ง เหตุผลสำคัญคือการอ้างถึงการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จะกล่าวถึงการเสนอนโยบาย ประชานิยมที่เป็นการเอาใจประชาชนคนยากจน เกษตรกร โดยเน้นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจใน

ครอบครัวในชุมชน ซึ่วิตการเป็นอยู่ของประชาชน และประชาชนก็หวังพึงนักการเมืองหรือรัฐบาล ทำให้การได้อำนาจทางการเมืองมานั้น การใช้นโยบายประชาชนนิยมจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งของการแสวงหาอำนาจ และเอาประชาชนมาเป็นเครื่องมือ ต่อรองอยู่ตลอด (ไกรวิท วงศ์สรุวรรณ์, 2550) โดยประชาชนนิยมถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ในมิติและกระบวนการที่แตกต่าง กันไปตามบริบทของประเทศนั้นๆ

เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ประชาชนนิยมถูกนำมาใช้ดำเนินการเป็นนโยบายในการบริหารราชการ แผ่นดินเป็นครั้งแรก และประชาชนนิยมถูกใช้เป็นวากกรรมและนโยบายในการแข่งขันต่อสู้ทางการเมืองเพื่อเอาใจประชาชนโดยหวังผลเป็นฐานเสียงสนับสนุนตนเองโดยชอบธรรม ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลแทนทุกยุคล้วนใช้นโยบายประชาชนนิยมด้วยระดับความเข้มข้นที่ต่างกัน ผลกระทบที่เกิดจากนโยบายประชาชนนิยมจึงแตกต่างหาก หลายเช่นเดียวกัน

ผลกระทบที่เกิดจากนโยบายประชาชนนิยมที่ปรากฏขัดเจนในประเทศไทยน่าจะเป็นในสมัยของรัฐบาลช่วงปี พ.ศ. 2544-2548 จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผลกระทบของนโยบายประชาชนนิยมในทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดหนี้สาธารณะ ทางสังคมทำให้ประชาชนคนชั้นล่างในชนบท ลดการพึ่งพิงตนเองทางการเมืองนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคนในชนบทกับคนในเมือง และเกิดการซัมมูนประท้วงขับไล่รัฐบาลกันอย่างกว้างขวาง ด้วยข้อกล่าวหาทุจริตคอรัปชันและขาดจริยธรรมทางการเมืองอันเนื่องมาจากกระบวนการใช้นโยบายประชาชนนิยม โดยรัฐบาลอาทัยบงประมาณจากภาษีประชาชนมาแจกจ่ายซึ่งเสียงของประชาชนด้วยนโยบายประชาชนนิยมที่เข้าถึง จับต้องได้ง่าย และเห็นผลเร็ว ถึงกระนั้นประชาชนนิยมก็ยังถูกนำ

มาใช้ในรัฐไทยเกือบทุกยุคสมัย แม้การใช้ประชา尼ยมของรัฐบาลบางสมัยถูกมองว่าจะเกิดผลเสียต่อประเทศชาติมหภาค แต่ในขณะที่เมื่อรัฐบาลบางสมัยนำประชาชนนิยมไปใช้กลับถูกมองว่ามีความเหมาะสมเป็นการช่วยเหลือประชาชนชั้นล่างอย่างแท้จริง ถือเป็นสวัสดิการของรัฐสำหรับประชาชน จึงเป็นปัญหาว่าประชาชนนิยมดีหรือไม่ดีอย่างไร ผลดีผลเสียอะไรมากกว่ากัน ตลอดทั้งมุมมองของประชาชนที่มีต่อประชาชนนิยมก็แตกต่างกันด้วย ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้น่าจะมีกระบวนการประกอบสร้างบางอย่างที่ทำให้เกิดผลกระทบและมุมมองที่แตกต่างกัน และผลกระทบของประชาชนนิยมจึงถือเป็นบทเรียนสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องระหနและมีกระบวนการใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้นโยบายประชาชนนิยมมีผลกระทบเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ

ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากประชาชนนิยมทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ตามข้อมูลงานวิจัยและการกล่าวอ้างนี้จึงเกิดประจีนที่จะต้องศึกษาว่าการประกอบสร้างกระบวนการประชาชนนิยมต่อรัฐไทยเป็นอย่างไร ทำไม่เจิงเกิดผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่ไม่ยืนยันแน่นอน และผลกระทบของประชาชนนิยมต่อรัฐไทยเป็นอย่างไร โดยสะท้อนผ่านทฤษฎีประชาชนนิยม และทฤษฎีการประกอบสร้าง

ความหมายของประชาชนนิยม

“ประชาชนนิยม” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Populism มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินคือ Populus แปลว่า ประชาชน ประชาชนนิยมในความหมายที่ว่าไปหมายถึงแนวความคิดหรือการเคลื่อนไหวที่ให้ความสำคัญกับคนชั้นล่าง หรือสามัญชน เพื่อมุ่งหวังความนิยมการสนับสนุนจากคนกลุ่มนั้น ส่วนประชาชนนิยมตามหมายความหมายเฉพาะที่เกิดขึ้นจริง ที่อธิบายการเมืองในภูมิภาคต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1) ประชานิยมในรัสเซียและอเมริกา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงประเทศที่ปฏิเสธทั้งระบบทุนนิยม และสังคมนิยม ควรเดินไปบนระบบที่สาม คือ อาศัยภูมิปัญญาเดิมของสังคมให้มาก ได้แก่ ความมุ่งอาศัยเกษตรกรหรือชานนา ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม และเป็นคนที่อยู่กับการผลิตหรือเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่สุด เป็นกำลังหลักสำคัญ แทนการมุ่งอาคุณในเมืองหรือคนชั้นกลาง เป็นพลังหลักในการเปลี่ยนแปลงประเทศ

2) ประชานิยมในلاتินอเมริกา หมายถึงแนวคิดหรือขบวนการที่มีผู้นำสูงสุด ที่โดดเด่น มีเสน่ห์ มีบารมี เป็นที่พึงพอใจของประชาชน เป็นอย่างมาก พร้อมทั้งมีนโยบายส่งเสริมหรือสนับสนุน ประชานิยม ตามแบบดั้งเดิม ไม่ใช่ขบวนการทางสังคม หรือขบวนการปฏิรูป แต่เป็นขบวนการทางการเมืองปกติที่เกี่ยวข้องกับการซึ่งช่วยในการเลือกตั้งเป็นหลัก ทั้งลดบทบาทและความสำคัญของกลุ่มหรือสถาบันต่างๆ ลงอย่างชัดเจน

3) ประชานิยมในประเทศตะวันตก จะเป็นรูปแบบของพรรคราษฎร เมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากสามัญชน แต่ไม่ได้หมายถึงชนชั้นล่างหรือคนยากจน แต่คือชนชั้นกลาง ที่ไม่ผูก ไม่แสดงตัวมาก่อน หรือคนธรรมดายที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของพรรคราษฎร หรือนักการเมืองซึ่งเป็นผู้นำของสังคมที่ถูกกีดกัน (excluded) ออกจาก การเมือง หรือออกจาก การกำหนดนโยบายรัฐ

4) ประชานิยมในฐานะแนวทางการพัฒนา หมายถึงแนวทางการพัฒนาประเทศของโลกตะวันออกหลังสังคมรามโลกครั้งที่สอง เป็นต้นมา โดยปฏิเสธการพัฒนาที่เน้นการสร้างเศรษฐกิจภาคเมือง หรืออุตสาหกรรมขนาดใหญ่เท่านั้น โดยสนับสนุนแนวคิดการพัฒนาที่เน้นภาคชนบท ภาค

เกษตร หรือสหกรณ์ หากจะพัฒนาอุตสาหกรรม ก็เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่อยู่ในชนบท เพื่อให้ชาวนา ชาวไร่ สามารถทำงานในโรงงานได้โดยไม่ต้องทิ้งไร่นา (oenak เหล่าธรรมทัศน์, อ้างแล้ว)

แนวคิดเกี่ยวกับประชานิยม คำที่แปลมาจากคำว่า “populism” ในภาษาอังกฤษเดิมที่นั้น เป็นศัพท์เฉพาะที่หมายถึงขบวนการเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองที่ 3 ของสหรัฐอเมริกาในทศวรรษที่ 1890 มีการรวมตัวกันของเกษตรกรที่ไม่พอใจแนวทางการพัฒนาประเทศที่เต็มไปด้วยอิทธิพลของบริษัทใหญ่ๆ จึงรวมกันก่อตั้งพรรคราษฎร เมืองชิค้าเรียกว่า พรรคราษฎร พรรคนี้ได้ส่ง William Jennings Bryan เข้าสมัครรับเลือกตั้ง เป็นประธานาธิบดีในการเลือกตั้งค.ศ. 1896 แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ (วินัย พลเจริญ, 2546) ในยุคที่ใกล้เคียงกันที่รัสเซียได้เกิดขบวนการ Narodichestvo ของนักศึกษาปัญญาชนรัสเซียที่ลงไว้เคลื่อนไหวเพื่อปลูกจิตใจชุมชนในชนบท คำว่า populism จึงเป็นคำที่ใช้เรียกขบวนการ Narodichestvo (ชาติชาย มุกส, 2555)

กระบวนการประชานิยมในอเมริกาก็ได้รัสเซียก็ได้ เป็นปฏิกริยาที่มีต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยที่ประกอบไปด้วยการสร้างรัฐ ชาติ และตลาดเสรี ปฏิเสธระบบทุนนิยม และสังคมนิยม เชิญชวนบรรรรบเนียมประเพณีของชุมชนชนบท ไม่เน้นลิทธิของปัจเจกบุคคล แต่เน้นที่ชุมชนแทน เพื่อต้องการให้มีการพัฒนาที่มีการกระจายทรัพย์สินและอำนาจไปให้ชุมชน ต้องการให้มีการจัดองค์กรสังคมขนาดเล็กที่ผู้คนมีความเท่าเทียมกันอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทรและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ในทางการเมืองประชานิยมแบบนี้จะไม่แยกแยะประชาชนออกเป็นชนชั้นหรือกลุ่มผลประโยชน์อย่างชัดเจน แต่แบ่งแยกแบบหยาบๆ ว่ามีคนอยู่ 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายประชาชน กับฝ่ายชนชั้นนำเท่านั้น (เกษยร เดชะพีระ, 2544)

งานศึกษาของ Canovan ชี้ให้เห็น ลักษณะร่วมของประชาชนนิยมว่าประชาชนนิยมทุกรูปแบบเกี่ยวข้องกับการยกย่องและการเอาใจประชาชนแบบใดแบบหนึ่ง พร้อมต่อต้านชนชั้นนำแบบใดแบบหนึ่ง แม้เป็นแนวคิดที่ต่อต้านชนชั้นนำ แต่ชนชั้นนำโดยเฉพาะในลาตินอเมริกาก็เอาแนวคิดแบบประชานิยมไปใช้ได้ผล คือผู้นำใช้สโลแกนแบบประชานิยม ซึ่งรวมถึง การใช้สื่อต่างๆ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ว่าเป็นผู้มุ่งประโยชน์ของประชาชน การพยายามเอาใจกลุ่มผู้ลังคะแนะนำโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีทางด้านโทรศัพท์มือถืออย่างกว้างขวาง (สำนักงานเลขานุการสภาพัฒนาฯ, 2558)

ดังนั้น ประชานิยม หมายถึง ขบวนการการกระทำ กิจกรรมที่เน้นความสำคัญที่ประชาชน ส่วนใหญ่ของประเทศเป็นหลัก โดยมีแนวคิดเพื่อ เอาใจประชาชนส่วนใหญ่ที่ยากจน ชนชั้นล่าง แต่ไม่น่าจะหมายถึงเฉพาะประชาชนคนยากจน ชนชั้นล่างหรือกรรมกรเท่านั้น น่าจะหมายถึง ประชานิยมในกลุ่มตะวันตกหรือยุโรปที่คนส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง ไม่ใช่ชนชั้นล่าง ประชานิยม จึงมีความหมายครอบคลุมคนส่วนมากในประเทศ เห็นว่ามีความหมายหรือหลักการใกล้เคียงกับ ประชาธิปไตย ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ของผู้นำหรือ รัฐบาลมากกว่าจะนำไปใช้ในรูปแบบเด็จการ หรือประชาธิปไตย ส่วนในรัฐไทยมีผู้วิเคราะห์ ว่าประชานิยมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นการเลียนแบบประชานิยมในลาตินอเมริกาที่เน้นความโดยเด่นของผู้นำสูงสุดเป็นหลัก ซึ่งจาก ปรากฏการณ์ทางการเมืองของไทยแล้ว การวิเคราะห์นี้ไม่น่าจะถูกต้องเท่าไหร่ เพราะ รัฐบาลบางสมัยผู้นำสูงสุดไม่ได้เป็นที่ต้องตา ต้องใจประชาชนเท่าไหร่ แต่ในหลายปีเป็นแบบ ประชานิยมตามหลักการคือมุ่งหมายเอาใจชนชั้นล่าง เพื่อคะแนนนิยมและหวังผลชนะการเลือกตั้ง เป็นต้น

การเกิดขึ้นและลักษณะของประชา นิยมในรัฐไทย

การเกิดขึ้นของประชานิยมในรัฐไทย แต่เดิมนั้นนักวิชาการไทยมักจะใช้คำทับศัพท์ว่า populism ก่อนที่จะเปลี่ยนมาใช้คำศัพท์ว่า “ประชานิยม” โดยเกิดขึ้นครั้งแรกในเวทสัมมนาวิชาการ จากการนำเสนอของ พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์ และนิพนธ์ พัวพงศ์ ที่คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2544 และตั้งแต่นั้นมาคำว่า “ประชานิยม” ใช้กันอย่างแพร่หลายในเชิงการวิพากษ์วิจารณ์ นโยบายทางการเมืองของรัฐบาลไทยขณะนั้น เป็นหลักและคำว่า “ประชานิยม” ปรากฏเป็นภาษา เชิงรังสรรค์ในบทความที่เขียนโดยอาจารย์ เกษียร เตชะพิริ ที่เขียนลงในหนังสือพิมพ์มติ ชนรายวัน ฉบับวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 และตั้งแต่นั้นมาคำว่า ประชานิยมนี้ก็ถูกใช้กัน อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง กลายเป็นศัพท์ และแนวคิดใหม่กิจกรรมและคนท้าไปเริ่มหัน มาศึกษาและสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการศึกษาเชิงทฤษฎีแล้วปรับเปลี่ยนกับการบริหาร นโยบายของรัฐบาล ณ ขณะนั้น โดยกระแสตอบรับค่อนข้างเห็นด้วยมากกว่าที่จะปฏิเสธ และถือ เป็นปรากฏการณ์เริ่มต้นที่ชัดเจนกว่าทุกยุคสมัย ของไทยในการดำเนินนโยบายแบบประชานิยม

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว นักวิชาการให้ความเห็นว่า การดำเนินนโยบายทางการเมือง ของรัฐบาลในยุคนั้น แม้ไม่อาจล่าวได้ว่าเป็น ประชานิยมในรูปแบบใดชัดเจนเท่าไหร่ เพราะ ต้องพิจารณาจากหลายความหมายประกอบกัน แล้วแต่เงื่อนไขหรือลักษณะเน้นหนักของนโยบาย แต่ละด้าน แต่การให้ความสำคัญกับประชาชน ทั่วไปของนโยบายน่าจะเป็นลักษณะสำคัญที่ถูกมองว่าเป็นนโยบายประชานิยม การเกิดขึ้นของนโยบายที่มีลักษณะประชานิยมของรัฐบาลยุค

นัน ที่ริเริ่มคิดจะทำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2543 ไม่ได้เกิดขึ้นจากความตั้งใจเลียนแบบประชาชนนิยมจากลาตินอเมริกาแต่อย่างใด คิดแต่เพียงจะใช้นโยบายเพื่อดึงคะแนนเสียงจากคนชนบทให้ได้มากที่สุดแทนการแจกสิ่งของเงินทองผ่านระบบอปั้มกับแบบเดิม แนวคิดที่มืออิทธิพลต่อนโยบายนี้才จะเป็นแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน โดยเฉพาะหลังวิกฤตเศรษฐกิจ และประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศโดยอาศัยภูมิปัญญาและภูมิคุ้มกันทางสังคม แต่รัฐบาลต้องการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากวิกฤตเศรษฐกิจ โดยอาศัยอาชีวะแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน มาปรับใช้เป็นนโยบาย เพื่อแลกกับคะแนนเสียงหรือความนิยมทางการเมือง และยังคงดำเนินการนโยบายประชาชนนิยมหล่ายรูปแบบอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเกิดปรากฏการณ์ที่หลักหลาตรามา เกิดการชุมนุมประท้วงกลุ่มเสื้อหลายสี เนื่องมาจากการบริหารงานของรัฐบาลที่ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นประชาชนนิยม ต่อเนื่องถึงรัฐบาลลูกคัดมาที่ชั้นการเลือกตั้ง โดยก็ถูกมองว่าใช้นโยบายประชาชนนิยมเช่นเดียวกัน และมีปรากฏการณ์การเกิดมีครอบครัว ตระกูล หมู่บ้าน รวมถึงจังหวัดและภาคที่มีสีให้เลือก เพื่อแสดงจุดยืนทางการเมือง โดยที่พระราชการเมืองขั้วตรงกันข้ามยกที่จะทำลายฐานเสียงฐานคะแนนนิยมได้ เพราะเป็นลักษณะของการหล่อหลอม สืบทอดจากหน่วยขนาดเล็กคือครอบครัว แล้วขยายหน่วยขึ้นไปเรื่อยๆ เกิดการมองคนที่เห็นขัดแย้งเป็นศัตรูไปลักษณะเช่นนี้นักวิชาการมองว่า หน่วยเล็กๆ คือครอบครัวเป็นสถาบันที่หล่อหลอมและมีอิทธิพลต่อการเลือกข้างฝ่ายสนับสนุนหรือต่อต้านประชาชนได้เป็นอย่างดี ถึงกระนั้นรัฐบาลลูกคัดต้องมาแก้ไขยังมีการสานต่อในนโยบายลักษณะประชาชนนิยม เพียงแต่เปลี่ยนชื่อนโยบาย เปลี่ยนวิธีการดำเนินการ

แต่โดยลักษณะแล้วก็ยังเป็นประชาชนนิยม ส่วนหนึ่ง
น่าจะมาจากบทัญญัติในรัฐธรรมนูญ และซ่อง
ว่างของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เอื้อให้เกิด
นโยบายลักษณะประชาชนนิยม โดยไม่มีข้อจำกัด เช่น
มีผู้เคราะห์ว่าจะก่อให้เกิดหนี้สาธารณะระยะยาว

ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2558 รัฐบาลได้ดำเนินโครงการลักษณะประชาชนนิยม จำนวน 8 โครงการ ซึ่งมีการใช้เงินในการดำเนินการจัดทำโครงการต่างๆ จำนวน 827,178.85 ล้านบาท ส่งผลให้ในช่วงเดียวกันที่มีการใช้นโยบายประชาชนนิยมนั้น หนี้สาธารณะคงค้างมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการเบรียบเทียบข้อมูลหนี้สาธารณะคงค้างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 พบร่วมกับหนี้สาธารณะคงค้างเพิ่มสูงขึ้นมาก กล่าวคือยอดหนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 มีจำนวนสูงขึ้นจากยอดหนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 เพิ่มขึ้น 29.93 % โดยรายการหนี้ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ เงินกู้ชัดเชยการขาดดุลงบประมาณและการบริหารหนี้ เพิ่มขึ้น 62.68 % ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หนี้สาธารณะคงค้างเพิ่มสูงขึ้น รองลงมา คือหนี้ธุรกิจทางการเงิน สถาบันการเงิน (รัฐบาลคำ้ำประกัน) ที่เป็นเงินกู้ในประเทศ เพิ่มขึ้น 29.71% (สำนักงานการตรวจสอบแผ่นดิน, 2557) จากข้อมูลในช่วงดังกล่าว นักวิชาการได้วิเคราะห์ว่าที่เกิดหนี้สาธารณะคงค้างสูงเช่นนี้ เพราะนโยบายประชาชนนิยมที่ถูกนำมาใช้อย่างไม่ระมัดระวังและส่วนหนึ่งมาจากโครงสร้างการบริหารรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ตลอดถึงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่มีช่องว่างก่อให้เกิดนโยบายประชาชนนิยมแบบไม่มีขีดจำกัด เอื้อประโยชน์ให้นายทุนมาลงสู่สนามการเมือง ก่อให้เกิดระบบประชาชนนิยมผสมกับระบบทุนนิยมที่เรียกว่า “ระบบทุนนิยมสามัญ” เพราะเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมาย

ที่เกี่ยวกับวินัยการเงินการคลังของรัฐที่จะทำให้มีการบูรณาการในภารกิจการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืน กล่าวคือจะต้องมีการร่างกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังขึ้น ซึ่งเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังที่จะร่างขึ้นมาในนี้ ก็จะต้องมีการกำหนดกลไกเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้างความนิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต เพราะหากมีการใช้นโยบายประชาชนนิยมอย่างไม่ระมัดระวังจะเกิดปัญหา วิกฤตเศรษฐกิจที่ร้ายแรง และจะชุดเดึงให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศให้ประสบปัญหานำไปสู่วิกฤตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น ประชาชนนิยมจะเป็นผลเชิงบวกหรือเชิงลบ จำเป็นต้องมีกฎหมายหลักเพื่อกัดและควบคุมการดำเนินนโยบายประชาชนนิยมอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและประเทศชาติ และมีข้อบกพร่องหรือผลเชิงลบน้อยที่สุด ก็ เพราะนโยบายประชาชนนิยมเชิงบวกมีความสำคัญต่อการเมืองไทยมาก กล่าวคือนโยบายประชาชนทำให้การแข่งขันกันทางนโยบายเกิดขึ้นจริงในทางการเมืองและนโยบายประชาชนนิยมเป็นการสร้างมูลค่าในทางเศรษฐกิจขึ้นจากการหมุนเวียนเข้าใช้จ่ายในตลาดหุ้น จึงหมายความได้ว่าการกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชนเพื่อให้ภาครัฐของเศรษฐกิจดีขึ้น หากไม่มีกลไกการควบคุมที่มีประสิทธิภาพแล้วผลก็จะเกิดขึ้นแบบตรงกันข้าม

การประกอบสร้างกระบวนการประชา นิยมต่อรัฐไทย

ประชาชนนิยมในรัฐไทยถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง แม้จะมีการเปลี่ยนรัฐบาลในช่วงต่อมา แต่ก็มีการดำเนินการนโยบายลักษณะประชาธิรัฐนิยมอย่าง

ต่อเนื่อง ถึงบางรัฐบาลจะมีการเลียงที่จะใช้คำว่าประชาธิรัฐ มาใช้คำอื่นๆ แทน เช่น รัฐสวัสดิการ, นโยบายประชาธิรัฐ เป็นต้น แต่การใช้คำต่างๆ เหล่านี้ก็เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับนโยบายประชาธิรัฐที่แท้จริง เช่น นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลบางสมัยดูเหมือนจะให้ความสำคัญกับการระดูนเศรษฐกิจในระยะสั้นเป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มจะสร้างภาระทางการคลังในระยะยาว จึงเข้าข่ายกับนิยามของนโยบายประชาธิรัฐในที่นี้เป็นอย่างมาก แม้จะมีการปฏิเสธจากรัฐบาลว่าไม่ใช่ประชาธิรัฐตาม แต่โดยลักษณะแล้วนักวิชาการก็วิเคราะห์ว่าเป็นประชาธิรัฐอีกรูปแบบหนึ่ง เมื่อประชาชนนิยมถูกทำมาใช้ในรัฐไทยเกือบทุกยุคสมัย แต่การใช้ประชาธิรัฐของรัฐบาลบางสมัยถูกมองว่าเกิดผลเสียต่อประเทศชาติ มหาศาลา ขณะที่รัฐบาลบางสมัยนำประชาธิรัฐไปใช้กลับถูกมองว่ามีความหมายเหมือนเป็นการช่วยเหลือประชาชนยากจน ชนชั้นล่างอย่างแท้จริง จัดว่าเป็นสวัสดิการของรัฐสำหรับประชาชน จึงทำให้เกิดมุ่งมองต่อประชาชนนิยมของประชาชนที่แตกต่างกัน ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้น่าจะมีการประกอบสร้างบางอย่างที่ทำให้เกิดผลกระทบและมุ่งมองที่แตกต่างกัน

หลักการของทฤษฎีการประกอบสร้างหรือทฤษฎีประกอบสร้างนิยม (Constructivism) เป็นแนวความคิดที่เป็นที่นิยมกันมากโดยเฉพาะในแวดวงวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของคำอธิบายที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างภายในสังคมมนุษย์หรือรัฐนั้นเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นซึ่งนำมาจากวิชาสังคมวิทยาที่อธิบายถึงบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งบรรทัดฐานคือตัวกำหนดตามพัฒนารูปแบบในชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคม ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าในสถานการณ์นั้นๆ บุคคลควรปฏิบัติเช่นใดบ้าง ซึ่งพัฒนารูปแบบจะอยู่ในแนวเดียวกันคือไม่ทำความเดือดร้อนแก่ตนเอง

และผู้อื่น ทฤษฎีการประกอบสร้างจะประกอบด้วย ดังนี้

1) วิถีประชา คือ ข้อตกลงของคนหมู่มาก แล้วนำมาเป็นแนวปฏิบัติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ถ้า ทำผิดสังคมลงโทษไม่รุนแรง เช่น การไปงานศพ ใส่ชุดดำ แต่ถ้าไม่ใส่ชุดดำผลที่ได้คือการถูกนินทา ถูกดำเนินทำให้รู้สึกอับอาย หรือการรับน้องใหม่ในมหาวิทยาลัย เป็นต้น

2) จาริตประเพณี คือ สิ่งที่ควรปฏิบัติ เพราะจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขมีความโน้มเอียงไปทางศีลธรรม ถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติมีบทลงโทษจากสังคมค่อนข้างรุนแรงและชัดเจน เช่น ห้ามเป็นหุ้นส่วนเมียคนอื่น ลูกครรภ์ตัวญูต่อพ่อแม่ ในประเทศจีน หรือการที่ครอบครัวฝ่ายหญิงต้องจ่ายค่าสินสอดให้กับครอบครัวฝ่ายชายในประเทศอินเดีย เป็นอาทิ

3) กฏหมาย คือ สิ่งที่รัฐได้กำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติตามหรือห้ามไม่ให้ปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุขของประชาชนโดยส่วนรวม เช่น ห้ามฆ่าคน ห้ามลักขโมย ห้ามปลอมแปลงเอกสาร ถ้ากระทำความผิดมีบทลงโทษที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน แนวความคิดแบบประกอบสร้าง มุ่งอยู่ใน ถึงความเป็นสิ่งที่ถูกสมมุติขึ้นมา จนกลายเป็น บรรทัดฐานทางสังคม คือสิ่งที่กำหนดพฤติกรรม และการกระทำ ซึ่งเป็นการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ เพราะบรรทัดฐานนี้มักจะขึ้นอยู่ กับบางระดับของการได้รับความยินยอมและดำรงอยู่โดยการบังคับทางสังคมขึ้นมา พื้นฐานและหลักการของแนวคิดประกอบสร้างนี้ยังคง ปัจจัยที่สำคัญในการนำมาริเคราะห์ และกำหนด พฤติกรรมของรัฐในเชิงโครงสร้าง นั่นหมายถึง ตัวแสดงต่างๆ จะขึ้นอยู่ที่กลุ่มบรรทัดฐานหรือชุด ความคิดต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นมา ทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ในสังคมนั้นเป็นเพียงเล่าที่ถูกสร้างขึ้น และส่งทอดต่อๆ กันมาจากการชั้นนำ ชนชั้น

ผู้ปกครอง หรืออาจเกิดขึ้นจากแนวโน้มนายต่างประเทศก็ได้ โดยชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง นั้นจะใช้มันเพื่อเป็นการควบคุมกำกับพฤติกรรม ของตัวแสดงต่างๆ บน nama การเมืองโลก โดยให้บรรทัดฐาน หรือชุดความคิดที่ถูกสร้างขึ้นมา นั้น ฝังลงไปในกระบวนการรับรู้หรือการรับรู้ และสำนึกหลักของมนุษย์และตัวแสดงร่วมกันให้ได้ (โกรกิ วงศ์สุรัวฒน์, 2560)

หากพิจารณาการเกิดขึ้นของประชา นิยมตามทฤษฎีการประกอบสร้างจะพบว่า การประกอบสร้างกระบวนการประชานิยมต่อรัฐ ไทย เกิดจากนักการเมืองและพระครisten เมืองที่พยายามนำเสนอและผลิตนโยบายประชานิยม ผ่านนโยบายสาธารณะคือกฎหมาย ก่อนหน้าที่จะมีการออกพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลัง ของรัฐ พ.ศ. 2561 รัฐบาลในชุดผ่านฯ มาโดย เฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา นโยบาย สาธารณะต่างๆ ที่นำเสนอด้วยนักการเมือง และพระครisten ที่มีการวิเคราะห์ว่าเป็นสูตรเดียว ให้ชนาการเลือกตั้งหลายสมัยหรือเป็นที่นิยมชม ชอบของประชาชน เพราะเสนอแนวโน้มนโยบายที่ให้ ความสำคัญหรือตระหนักรถึงความต้องการของ กลุ่มคนยากจน ชนชั้นล่างซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของ ประเทศ ในนโยบายทั้งหมดถูกมองว่าเป็นนโยบาย ประชานิยมที่นักการเมือง หรือรัฐบาลใช้มอบมา ประชานเพื่อหวังคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง ตลอดถึงคะแนนนิยม มีนักวิชาการ นักกฎหมาย นักวิจัยจำนวนมากได้วิพากษ์วิจารณ์ รวมถึง กล่าวโจมตีและอ้างผลงานวิจัยว่า นโยบายของ รัฐบาลที่ผ่านมาเกือบทั้งหมดเป็นนโยบายประชานิยมที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ให้เกิดความเสียหายอย่างมากในระยะยาว ก่อให้ เกิดหนี้สาธารณะจำนวนมาก ประชานจะยก ลำบากอย่างหนักในอนาคต หากมีความต้องการ รอดตาย หรือลงเรื่องนโยบายแบบประชานิยมนี้

เป็นต้น จากปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดการแตกแยกของประชาชนผู้สัมพันธ์สนับสนุนและประชาชนผู้คัดค้านนโยบายประชาชนนิยมดังกล่าว รวมไปถึงนักการเมือง พรรคการเมือง หรือรัฐบาลด้วยกล้ายเป็นหล่ายกลุ่มหรือมีการเรียกว่าเสื้อหายหลากระสี ตั้งแต่นั้นมานโยบายแบบประชาชนนิยม จึงเป็นเหมือนนโยบายต้องห้าม หรือจุดอ่อนที่นักการเมือง พรรคการเมืองใช้โจมตีซึ่งกันและกัน แต่ในขณะที่ในทางปฏิบัตินักการเมืองและพรรคการเมืองต่างก็พยายามนำเสนอนโยบายที่มีลักษณะประชาชนนิยมดังกล่าวในช่วงหาเสียงเลือกตั้งหรือในการสร้างกระแสหนี้นิยมให้กับตนเองอย่างต่อเนื่อง แต่พยายามเลี่ยงการใช้คำว่าประชาชนนิยมหรือหาเหตุผลมากกล่าวอ้างว่าไม่ใช่ประชาชนนิยม โดยใช้ชื่อเรียกอย่างอื่นแทน เช่น ประชาธิรัฐสวัสดิการ เป็นต้น แต่ลักษณะของนโยบายแล้ว ก็คือประชาชนนิยมในลักษณะหนึ่งนั่นเอง ทำให้ประชาชนเกิดความสับสน และมีความเข้าใจที่แตกต่างกันว่า นโยบายไหนเป็นประชาชนนิยม นโยบายแบบไหนไม่เป็นประชาชนนิยม รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากแนวคิดดังกล่าวด้วย

วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2561 ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 มีผลบังคับใช้วันที่ 20 เมษายนนี้ เนื้อหาของกฎหมายมีจำนวนทั้งสิ้น 87 มาตรา โดยเหตุผลในการออกกฎหมายดังกล่าวระบุว่า โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคง อย่างยั่งยืนตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการทางการคลังและบประมาณของรัฐ การกำหนดวินัยทางการคลังด้านรายได้และรายจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอก

งบประมาณ การบริหารทรัพย์สินของรัฐและเงินคงคลังและการบริหารหนี้สาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติดังกล่าว นอกจากเรื่องการรักษาวินัยการเงินการคลังแล้ว ประเด็นที่นำเสนอก็คือความตามมาตรฐาน 9, 20, 21, และมาตรา 23 ที่เป็นนัยว่าการดำเนินการนโยบายแบบไหนลักษณะอย่างไรจะเข้าข่ายเป็นประชาชนนิยม กระทำการลักษณะไหนจะไม่เป็นประชาชนนิยม เช่น คณะกรรมการต้องไม่บริหารราชการแผ่นดินโดยมุ่งสร้างความนิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว งบประมาณรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐซึ่งเป็นหนี้สาธารณะที่กระทรวงการคลังกู้หรือค้ำประกันต้องดูแลเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายในการกู้เงินอย่างพอเพียง การจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ให้กระทำได้เมื่อมีเหตุผลจำเป็น และให้ระบุที่มาของเงินที่จะใช้จ่ายตามงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วยเป็นต้น (พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561)

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้นทำให้นักวิชาการ นักกฎหมาย รวมถึงผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ได้วิเคราะห์และให้ความเห็นว่า จากลักษณะดังกล่าวเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การตัดสินในรูปแบบของกฎหมายเพื่อให้เห็นว่านโยบายของตนเองไม่มีลักษณะหรือไม่เข้าข่ายเป็นประชาชนนิยมผ่านนโยบายสาธารณะภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ แม้จะมีการกล่าวโจมตีว่าเป็นประชาชนนิยม ก็สามารถอธิบายและให้เหตุผลได้ตามกฎหมายนี้ จึงเป็นลักษณะของกระบวนการประกอบสร้างประชาชนนิยมโดยใช้กฎหมายของนักการเมือง พรรคการเมือง หรือรัฐบาลด้วย ถึงแม้เหตุผลในการออกกฎหมายก็มีความชัดเจนว่าเพื่อป้องกันการเกิดหนี้สาธารณะในระยะยาว โดยนัยก็คือห้าม

จัดทำนโยบายที่มีลักษณะประชานิยม ลักษณะ เช่นนี้จึงเป็นกระบวนการประกอบสร้างประชา นิยมผ่านนโยบายสาธารณะบนเวทีการเมืองเพื่อ ควบคุมพฤติกรรม สร้างบรรทัดฐาน ปลูกฝัง (ชุด ความคิดที่ถูกสร้างขึ้นมา) ลงไปในกระบวนการ การรับรู้หรือการรับรู้และสำเนียงหลักของมนุษย์และ ตัวแสดงนั้นคือ ประชาชน เพื่อให้เกิดความเห็น จากประชาชน ความชอบธรรมตามกฎหมายว่า ไม่ใช่ประชานิยม กล่าวโดยสรุปก็คือ นโยบายจะ เป็นแบบประชานิยมหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งมาจาก การประกอบสร้างประชานิยมโดยใช้กฎหมาย ของนักการเมือง พรรคการเมืองผ่านนโยบาย สาธารณะนั่นเอง

ผลกระทบของการบวนการประชา นิยมต่อรัฐไทย

การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของ กระบวนการประชานิยมต่อรัฐไทย ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตามกรอบ การวิเคราะห์ที่กำหนด พบว่า

1) ผลกระทบด้านสังคม ตามกรอบความ เห็น冷漠ๆพบว่า ผลของนโยบายประชานิยมเกิด ประโยชน์และรายได้แก่กลุ่มผู้นำ กลุ่มผู้มีการ ศึกษามากกว่าที่จะเกิดแก่ประชาชนโดยส่วน รวม เพราะความไม่มีเสถียรภาพของกิจกรรม โครงการต่างๆ ไม่มีความยั่งยืน การมีส่วนร่วม ของประชาชนมีน้อย เพราะต้องการโครงการที่ มีผลประโยชน์อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องรอนาน ส่วน โครงการไม่มีเสถียรภาพ เพราะข้าราชการที่ได้ รับมอบหมายให้ดูแลไม่เอาใจใส่ ไม่จริงใจ มีการ เรียกรับผลประโยชน์เป็นตัวเงิน หรือสิ่งของ หรือ การต้อนรับ และที่สำคัญคือทำการแต่เพียง รูปแบบเพื่อรายงานเท่านั้น ไม่มีความจริงใจใน การติดตามประเมินผล เมื่อไม่ไหวโครงการก็ ล้มละลาย ลักษณะนี้เกิดกับชุมชนที่ไม่มีความ

เข้มแข็ง ขาดความสามัคคี เอก rallt ต่อการทุจริต ครอบชั้น ในทางตรงกันข้ามชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง สมัครสมานสามัคคี ต่อต้านการทุจริต กิจกรรมโครงการมักจะก่อประโยชน์แก่ประชาชน อย่างทั่วถึงยุติธรรม สามารถต่อยอดกิจกรรม โครงการให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้ ตามกรอบระบบอุปถัมภ์พบว่า ระบบอุปถัมภ์ ระหว่างองค์กรที่เกิดจากประชานิยมส่วนมาก มักจะเป็นการจัดตั้งองค์กรที่มีวัสดุ อุปกรณ์ มักจะผูกขาดเพียงไม่กี่ร้าน และมีบางราย ที่เจ้าหน้าที่ข้าราชการมีส่วนได้เสียกับร้านค้า มักจะเป็นผลประโยชน์ตอบแทนหรือเป็นเครือ ข่ายกัน ส่วนระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ ก่อให้ เกิดเครือข่ายจากกิจกรรมโครงการ แลกเปลี่ยน ผลประโยชน์กัน แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดการ เปรียบเทียบและมีความอิจฉาชัยยกันด้วย นำมา ซึ่งการฟ้องร้องกลั่นแกล้งกันก็ ในส่วนที่เป็นเครือ ข่ายกันมักจะพบไม่มาก ประชานิยมตามกรอบการ รวมอำนาจปกครอง พบร่วม เชิงลบข้าราชการ เจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลไม่เอาใจใส่ ไม่ จริงใจ บางที่มีการเรียกรับผลประโยชน์เป็นตัว เงิน เชิงบวกข้าราชการเจ้าหน้าที่สามารถแนะนำ ขั้นตอนวิธีการดำเนินการได้ดี ประชานิยมก็ ชื่อฟังและให้ความร่วมมือ รูปแบบโครงการเป็น รูปธรรมชัดเจน มีการกำกับติดตามผลเหมาะสม แต่บางแห่งก็ทำเพื่อให้ได้รูปแบบเท่านั้น และตาม กรอบการกระจายอำนาจปกครอง พบร่วม หาก ผู้นำมีความเข้มแข็ง มีภาวะผู้นำ ชื่อสัตย์โปร่งใส ประชานิยมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี กิจกรรม โครงการสำเร็จผลรวดเร็ว และประชาชนรู้จักเรียน รู้มากขึ้น แต่กรณีนี้พบน้อยมาก แต่ถ้าผู้นำชุมชน ไม่มีความเข้มแข็ง ไม่มีภาวะผู้นำ ไม่ชื่อสัตย์สุจริต ประชานิยมไม่เชื่อฟัง ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่มี ความจริงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ อาจ นำมาซึ่งการฟ้องร้องผู้นำในที่สุด

2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ตามกรอบภาระหนี้สิน และรายได้ พบว่า นักวิชาการบางท่านให้ข้อมูลว่าประชาชนนิยมจะก่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจให้เข้มแข็งในระยะสั้น แต่มีความกังวลว่าจะมีแนวโน้มก่อให้สาธารณชนในระยะยาวเกิดหนี้คงค้าง เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ เมื่อondังประเทศตะวันตกบางประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ และในรายย่อยระดับชาวบ้านจะเป็นหนี้สินเพิ่มมากขึ้น มากกว่าจะสร้างรายได้ แต่มีนักวิชาการบางท่านกลับมีมุมมองว่า นโยบายลักษณะประชาชนก่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจ เกิดการแข่งขันเชิงนโยบายอย่างแท้จริง เกิดการหมุนเวียนของเงิน ระบุเศรษฐกิจจะดีขึ้นทำให้ปริมาณหนี้สินลดลง และก่อให้เกิดรายได้ระยะสั้น แต่สามารถต่อยอดให้เกิดเป็นรายได้ระยะยาวและยังยืนได้ ถ้าหากมีระบบกลไกการบริหารโครงการที่มีประสิทธิภาพ และโดยที่นักวิชาการบางท่านก็ให้มุมมองแบบทางเลือกว่า ประชาชนนั้นสามารถลดภาระหนี้สิน และสร้างรายได้แต่มองว่าไม่มีความยั่งยืนในระยะยาว เพราะมีลักษณะเพียงการกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนของเศรษฐกิจชั่วระยะหนึ่งเท่านั้น ควรจะหานโยบายที่มีความยั่งยืนจะส่งผลดีกว่าทั้งต่อประเทศชาติและประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดการอุดหนุนประชาชนที่ว่า สังคมไทยจะก้าวข้ามพ้นประชาชนนิยมไปได้นั้น ควรต้องสร้างระบบบรรสวัสดิการเข้ามาแทนที่ หากยังไม่มีความพร้อมทางเศรษฐกิจ ก็ต้องพัฒนาสังคมสวัสดิการ ขึ้นมา นอกจากรู้สึกต้องสร้าง “ประชารัฐที่มีรากฐานจากประชาชน” และ “สำนักพลเมือง” เพื่อออกจากประชาชนนิยม (อนุสรณ์ ธรรมใจ, 2558) ส่วนมุมมองของตัวแทนประชาชนเห็นว่า นโยบายประชาชนนิยมเป็นสิ่งที่ช่วยแบ่งเบาภาระหนี้สินของครอบครัวได้ แม้จะไม่ทั้งหมดแต่ก็ช่วยหมุนเวียนระบบเศรษฐกิจของประชาชนบางครัวเรือนได้ แต่บางครัวเรือนกลับสร้างภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น และไม่ก่อให้เกิดราย

ได้ปัญหาเกิดจากการควบคุมดูแลของผู้นำ

3) ผลกระทบด้านการเมือง ตามกรอบการเมืองโดยรวมนักวิชาการเห็นว่า ประชาชนนิยมนำไปสู่การเผชิญหน้าและความขัดแย้งระหว่างคนในชนบทกับคนในเมือง ประชาชนนิยมเอื้อให้กลุ่มนายทุนนักธุรกิจเข้ามาเล่นการเมือง ทำให้แยกทุนกับการเมืองออกจากกันได้ยาก และเมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนจะประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิตในระยะยาว ตามกรอบพระราชการเมือง และนักการเมือง พบว่า ประชาชนนิยมสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการหาเสียง และสร้างคะแนนนิยมให้กับพระราชการเมืองและนักการเมืองได้มากจริง แต่หากทำไม่ได้ตามที่รับปากกับประชาชนไว้แล้ว ผลจะเกิดแบบตรงกันข้าม เพราะประชาชนมีการศึกษา ตลาดและเรียนรู้มากขึ้น แต่มีบางพื้นที่เกิดผลแยกกันระหว่างนักการเมืองกับพระราชการเมือง ส่วนตามกรอบนโยบายของพระราชการเมือง นโยบายที่เป็นแบบประชาชนนิยม มักจะถูกเพ่งเลิงจากพระราชการเมืองขึ้นตั้งกันข้าม เพราะนโยบายประชาชนนิยมมีความเประบangingมาก ในยุคที่ ถูกมองว่าเป็นนโยบายอันตราย อาจนำมาซึ่งความลั่นจมของประเทศ เปิดโอกาสให้มีการกอบโกยผลประโยชน์ แต่บางนโยบายกลับก่อให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าแก่ประชาชนจำนวนมาก ผู้ได้ประโยชน์คือประชาชน และประเทศชาติได้อะไร ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการบางท่านที่เห็นว่า นโยบายประชาชนนิยมไม่ใช่นโยบายที่สาธารณะนิยมได้ประโยชน์ จะไม่มีทรัพย์สินออกสู่สาธารณะ แต่จะมีคนจำนวนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งเท่านั้นที่ได้ประโยชน์ แต่ในระยะยาวแล้วประเทศไม่ได้อะไรเลย เช่น รถดันแรก ได้ประโยชน์ ค่าตอบคือคนที่อุดหนุน รถได้คันละแสน และประเทศได้อะไร ผลลัพธ์คือคนที่อุดหนุนรถแล้วมีรีสอร์ฟใช้กันหน้า ทำให้เข้าสู่ยุควัตถุนิยมมากขึ้น เห็นวัตถุนิยมมาก่อนประโยชน์ของสาธารณะ คนที่ได้ผลประโยชน์ส่วนใหญ่เป็น

คนพื้นฐานไม่สามารถที่จะมีรถได้ คนที่รายแล้วจะไม่เห็นประโยชน์ต่อนโยบายนี้ เป็นต้น (กฎกตุา
เหมาชาติ, 2558)

4) ผลกระทบด้านบริบททางสังคมจากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ประชาชนมีมุ่งมองต่อนโยบายประชาชนนิยมว่าคนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายประชาชนนิยม บางส่วนมีข้อแม้ว่าต้องเป็นนโยบายของพรรคการเมือง หรือนักการเมืองที่ตนเองสนับสนุนหรือซื่อชอบเท่านั้น บางส่วนพึงพอใจ เพราะได้ผลประโยชน์ตอบแทนรวดเร็ว และดูเหมือนว่าช่วงที่รัฐบาลมีนโยบายแบบนี้จำนวนมากทำให้การปกครองอาชีพมีความคล่องตัวสูง สรุปคือนโยบายประชาชนนิยมทำให้เศรษฐกิจดี แต่ในขณะเดียวกันนโยบายประชาชนนิยมก่อให้เกิดวัฒนธรรมการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม เห็นแก่ครอบครัว เห็นแก่ชุมชนของตนมากกว่าของชุมชนอื่น โดยมีเหตุผลว่าสังคมโดยรวมมีหน่วยงานดูแลอยู่แล้ว รวมถึงการเคารพต่อก้าวความมีระเบียบวินัยของประชาชนลดน้อยลง ใช้จ่ายเงินแบบขาดวินัยในตนเอง เพราะมุ่งเพื่อใช้ได้ประโยชน์ตนเอง และมองว่าคนอื่นก็จะคิดแบบเดียวกัน ผลกระทบด้านนี้จึงมีเชิงลบและเชิงบวกในตัว

ดังนั้น ผลกระทบของการบวนการประชาニยมต่อรัฐไทยมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ การวิเคราะห์และศึกษาในการอบรมหรือมิติที่แตกต่าง ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่มีความเหมือนและแตกต่างกันจากสรุปผลการวิจัยที่นักวิชาการนักวิจัย รวมถึงสถาบันต่างๆ ได้ศึกษาไว้พอสมควร อย่างไรก็ตามประชาชนนิยมเป็นอีกช่องทางของประชาชน ช่วยให้ประชาธิปไตยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่อาจจะเป็นการทำลายประชาธิปไตย ไม่ต่างจากรบบอนเดิม ถ้าไม่ได้ทำเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

บทสรุป

ผลกระทบของการบวนการประชาニยมต่อรัฐไทยไม่สามารถจะศึกษาได้โดยวิเคราะห์ผ่านแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง เพราะมีความแตกต่างในการบวนแนวคิดและองค์ประกอบ แม้ว่ากระบวนการประชาニยมต่อรัฐไทยจะมีบลสูปที่ศึกษาพบคล้ายคลึงกัน แต่หากศึกษาในมิติที่แตกต่างออกไปกำหนดกรอบแนวคิดใหม่ จะพบว่า มีอีกหลายมิติที่จำเป็นต้องค้นคว้าหาคำตอบในเรื่องผลกระทบของการบวนการประชาニยมต่อรัฐไทยดังกล่าว

ผลจากการศึกษาข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า การสถานต่อนโยบายประชาชนนั้นเป็นเพียงแต่เปลี่ยนชื่อนโยบาย เปลี่ยนวิธีการดำเนินการ แต่โดยลักษณะแล้วก็ยังเป็นประชาニยม ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ และช่องว่างของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เอื้อให้เกิดนโยบายประชาชนนิยม ประชาชนจะเป็นผลเชิงบวกหรือเชิงลบ จำเป็นต้องมีกฎหมายหลักเพื่อจำกัดและควบคุมการดำเนินนโยบายประชาชนนิยมอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและประเทศชาติ เพราะนโยบายประชาชนนิยมเชิงบวกจะทำให้การแข่งขันทางนโยบายเกิดขึ้นจริงในทางการเมืองและเป็นการสร้างมูลค่าในทางเศรษฐกิจขึ้นจากการหมุนเงินเข้าใช้จ่ายในตลาดหลักโลก เป็นการกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชนเพื่อให้ก้าวรวมของเศรษฐกิจขึ้น ส่วนการประกอบสร้างกระบวนการประชาニยมต่อรัฐไทย เกิดจากนักการเมืองและพรรครักการเมืองที่พยายามนำเสนอและผลิตนโยบายประชาニยมผ่านนโยบายสาธารณะซึ่งก็คือกฎหมาย กล่าวคือนโยบายจะเป็นแบบประชาニยมหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งมาจากการประกอบสร้างผ่านกฎหมายของนักการเมืองนั้นเอง ผลกระทบของการบวนการประชาニยมต่อรัฐไทย ได้สรุปผลการวิจัยโดยรวมที่

ตรงกันหรือคล้ายกันเป็นส่วนมาก คือประชาชนนิยมมีผลกระทบเชิงลบมากกว่าเชิงบวก ได้แก่ ผลกระทบด้านสังคมก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ การแบ่งชั้นทางสังคม และเกิดระบบอุปถัมภ์มากขึ้นผลกระทบด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจให้เข้มแข็งในระยะสั้นเป็นอย่างมาก แต่มีแนวโน้มจะก่อหนี้สาธารณะในระยะยาวมากเช่นกัน ส่วนผลกระทบด้านการเมือง นักการเมืองใช้ประชาธิรัฐในการเมืองเพื่อหวังผลชนะการเลือกตั้งมากขึ้น นำไปสู่การเผชิญหน้าและความขัดแย้งระหว่างคนในชนบทกับคนในเมือง และผลกระทบด้านวัฒนธรรมประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายประชาชนนิยม เกิดวัฒนธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม และทำให้การเคารพดิจิทัล ความมีระเบียบวินัยของประชาชนลดน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์และศึกษาในกรอบหรือมิติที่ต่างกันไป จะทำให้ทราบผลกระทบที่มีความเหมือนและแตกต่างจะสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลกระทบของกระบวนการประชาธิรัฐไทย ที่อ้างอิงจากผลกระทบศึกษา และการกล่าวอ้างแสดงทรรศนะ โดยมีผลทั้งเชิงบวกและเชิงลบ สิ่งสำคัญที่จะทำให้นโยบายประชาชนนิยมนั้นเกิดผลเชิงบวกมากที่สุด เกิดข้อบกพร่องและผิดพลาดน้อยที่สุดควรเริ่มจากการมีบทบัญญัติและการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด เพื่อป้องกันการใช้ประชานิยมแบบสุดโต่ง การประกอบสร้างกระบวนการประชาธิรัฐโดยใช้กฎหมาย ผ่านนโยบายสาธารณะของนักการเมืองก็ตี พรรคการเมืองก็ตี รวมถึงรัฐบาลควรใช้เพื่อทำงานรับใช้ประเทศชาติและประชาชนจริงๆ ไม่ควรใช้เป็นเครื่องมือเพื่อกำจัดฝ่ายตรงกันข้าม หรือเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับนโยบายของตนเองเท่านั้น

ดังนั้น จึงควรศึกษาผลกระทบของกระบวนการประชาธิรัฐไทย ผ่านหลายมิติ เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนานโยบายสาธารณะให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ และประชาชนทั้งหมดอย่างยุติธรรม

เอกสารอ้างอิง

- โภวิท วงศ์สุรัวตน์. (2550). ขบวนการประชาธิรัฐในสหรัฐอเมริกา. วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย. ปีที่ 3 (ฉบับที่ 1)
- โภวิท วงศ์สุรัวตน์. (2560). ทฤษฎีประกอบสร้างนิยม (constructivism) กับไอร์แลนด์และเซอร์เบีย. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2562 จาก <https://www.matichon.co.th>
- เกษยร เดชะพิร. (2544). ป้องบูลิสต์คือใคร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ชาติชาย ฤทธิ์. (2555). นโยบายประชาธิรัฐ. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2562 จาก <http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php>.
- พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561. (2561, 19 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 27 หน้า 3-7.
- ภาณุกุล เหมหาชาติ. (2558). นโยบายประชาธิรัฐ. พุทธจักร. ปีที่ 69 (ฉบับที่ 4), เมษายน 2558 หน้า 1-30.